

Türkmen Kızı Halk Oyununda Kadın Emeginin Gastronomi Figürleri Üzerinden Analizi

Kemal AKSU ^{1*} Cemile BÜYÜKYILDIRIM ²

¹ Siirt Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, Siirt, Türkiye

² İstanbul Sağlık ve Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu, Otel Lokanta ve İkram Hizmetleri Bölümü, İstanbul, Türkiye

Makale Bilgisi

ÖZET

Geliş Tarihi: 10.02.2026
Kabul Tarihi: 09.06.2026
Yayın Tarihi: 30.06.2026

Anahtar Kelimeler:

Göstergebilim,
Halk oyunu,
Kadın emeği,
Kültürel miras,
Türkmen.

Bu çalışma, Silifke yöresine ait “Türkmen Kızı” halk oyununda yer alan gastronomi temalı figürleri göstergebilimsel bir perspektiften analiz etmektedir. Araştırma, söz konusu oyunda bedensel hareketler aracılığıyla temsil edilen gıda üretim pratiklerinin taşıdığı kültürel, ekonomik ve toplumsal anlam katmanlarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, oyunda belirgin şekilde yer alan üç simgesel hareket olan inek sağma, yayık yayma ve hamur yoğurma, kadın emeği, kırsal üretim ve kültürel süreklilik bağlamında incelenmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmış; veri seti dijital ortamda erişilebilen performans videosu, sahnelemeye ilişkin görsel materyaller ve oyuna ait türkü sözlerinden oluşturulmuştur. Bu hareketlerin içerdiği simgesel ve kültürel anlamlar, gösteren-gösterilen ilişkisi temelinde göstergebilimsel çözümleme tekniğiyle değerlendirilmiştir. Bulgular, söz konusu figürlerin yalnızca gündelik üretim faaliyetlerinin bedensel taklidi olmadığını, aynı zamanda Türkmen-Yörük kültüründe toplumsal örgütlenme biçimlerini, ekonomik üretim modelini ve toplumsal cinsiyet rollerini yansıtan güçlü semboller olduğunu göstermektedir. Böylece dans, kadın emeğinin görünür kıldığı ve kültürel belleğin bedensel performans aracılığıyla yeniden canlandırıldığı simgesel bir anlatı alanı olarak işlev görmektedir. Çalışma, somut olmayan kültürel mirasın korunması ve gastronomi-kültür ilişkilerinin anlaşılması açısından literatüre katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Exploring Women’s Labor Through Culinary Symbols in the “Türkmen Kızı” Folk Dance

Article Info

ABSTRACT

Received: 10.02.2026
Accepted: 09.06.2026
Published: 30.06.2026

Keywords:

Semiotics,
Folk dance,
Women’s labor,
Cultural heritage,
Turkmen.

This study analyzes gastronomy-themed movements in the folk dance “Türkmen Kızı” from the Silifke region through a semiotic perspective. The research aims to reveal the cultural, economic, and social layers of meaning conveyed by bodily representations of food-related production practices. Within this scope, three prominent symbolic gestures, namely cow milking, butter churning, and dough kneading, are examined in relation to women’s labor, rural production, and cultural continuity. The study employs one of the qualitative research methods, namely document analysis, based on digitally accessible performance video recordings, staging-related visual materials, and the related folk song lyrics. Using semiotic analysis grounded in the signifier-signified relationship, the symbolic and cultural meanings embedded in these movements are interpreted. The findings indicate that the gestures function not as bodily imitation of daily production activities but as culturally loaded symbols reflecting Türkmen-Yörük social organization, economic production models, and gender roles. The dance thus operates as a symbolic narrative space in which women’s labor becomes visible and cultural memory is reenacted through embodied performance. The study aims to contribute to the literature on intangible cultural heritage and to the understanding of the relationship between gastronomy and culture.

Bu makaleye atıfta bulunmak için:

Aksu, K., & Büyükyıldırım, C. (2026). Türkmen Kızı Halk Oyununda Kadın Emeginin Gastronomi Figürleri Üzerinden Analizi. *NEUGastro*, 5(1), 14-29. <https://doi.org/10.54497/neugastro.2026.23>

*Sorumlu Yazar: Kemal AKSU, kemal.aksu@siirt.edu.tr

This article is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (CC BY-NC 4.0)

GİRİŞ

Kültür, bireylerin ortak yaşam pratiklerini şekillendiren değerler, normlar ve davranış kalıplarının bütünüdür. Bu yapı hem maddi hem de manevi unsurları kapsayarak toplumun kimliğini ve tarihsel sürekliliğini oluşturmaktadır (Mandal, 2022; UNESCO, 2025). Somut olmayan kültürel miras, bu kimliğin korunmasında kilit rol oynamakta; sözlü anlatımlar, ritüeller, halk oyunları ve geleneksel müzikler gibi performatif öğelerle kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır (Ergashev ve Farxodjonova, 2020).

Türk kültüründe halk müziği ile danslar, estetik olmanın ötesinde toplumsal hafızayı ve yaşam pratiklerini yansıtan güçlü anlatı biçimleridir (Eroğlu, 2017). Halk oyunları ise müziğin bedensel performansla bütünleştiği, yöresel yaşamın simgesel olarak sahnelendiği kültürel kodlardır. Bu çerçevede, halk oyunlarında kullanılan figürlerin ve motiflerin incelenmesi, toplumsal cinsiyet rolleri, emek yapıları ve kültürel aktarımlar hakkında derinlemesine bir anlayış sunmaktadır (Balıcı, 2023).

Kültürün bir parçası olan gastronomi, beslenme alışkanlıklarıyla birlikte üretim pratiklerini, paylaşım kültürünü ve toplumsal ilişkileri de kapsayan geniş bir alanı ifade etmektedir (Kabacık ve Aksoy, 2021). Geleneksel mutfak kültürü, geçmişten bugüne taşınan değerler ve ritüeller aracılığıyla toplumsal dayanışmanın, emeğin ve kimliğin simgesel bir yansımasıdır. Halk oyunlarında yer alan gastronomi temalı figürler, bu kültürel katmanların sahneye taşındığı ve görselleştirildiği önemli birer anlatım aracıdır. Özellikle kadın emeğine odaklanan figürler hem kırsal üretimin hem de kültürel hafızanın merkezinde yer almaktadır (Candan ve Özalp Günel, 2013).

Bu çalışmanın amacı, Silifke bölgesine özgü “Türkmen Kızı” halk oyunu aracılığıyla kadın emeğinin kültürel temsillerini ortaya koymaktır. Yemek temalı halk oyunlarına yönelik daha derin bir araştırma yapmanın ilk adımı olarak bu çalışma, konuyu derinlemesine incelemek için “Türkmen Kızı” oyunu ile sınırlı tutulmuştur. Bu doğrultuda, oyun, gastronomi odaklı üç simgesel hareket: süt sağma, yayık yayma ve hamur hazırlama aracılığıyla Türkmen-Yörük toplumundaki kadın emeğinin sembolik temsillerini yansıtmaktadır. Bu çalışma ile halk oyunundaki figürler üzerinden, geleneksel yaşamda kadının üstlendiği rollerin ve özellikle gündelik hayata dair üretim süreçlerinin nasıl yansıtıldığını anlamak hedeflenmektedir. Bu yönüyle çalışma, halk oyunlarının toplumsal cinsiyet rolleri, emek ve kültürel aktarım açısından taşıdığı anlamı görünür kılmayı; kadın emeğinin toplumsal hafızadaki yerini halk kültürü üzerinden değerlendirmeyi amaçlamaktadır.

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Kültür ve Somut Olmayan Kültürel Miras

Kültür kavramı, sosyal bilimler literatüründe üzerinde uzlaşmış tek bir tanıma sahip olmamakla birlikte, ortak kullanımlarda belirli özellikler etrafında şekillenmektedir. Kültür, bir toplumun bireyleri arasında paylaşılan ortak değerler, inançlar, normlar ve davranış kalıplarından oluşan; öğrenilerek kuşaktan kuşağa aktarılan dinamik bir sistemdir (Mandal, 2022). UNESCO ise kültürü, yaşam biçimlerini, gelenekleri ve değer yargılarını da içerecek biçimde, toplumu tanımlayan maddi ve manevi özelliklerin bütünü olarak tanımlamaktadır (UNESCO, 2025).

Sanatsal üretimin yanı sıra tarihsel belleği, yaşam tarzlarını ve sosyal normları da kapsayan kültür, gündelik hayat pratiklerini biçimlendiren geniş bir alandır (Keçeci ve Keçeci, 2016). Bu alanın temel unsurlarından biri olan somut olmayan kültürel miras, sözlü anlatımlar, performans sanatları, ritüeller ve geleneksel bilgi biçimleri gibi maddi olmayan öğeleri içermekte ve toplumsal kimliğin korunmasında kilit bir rol üstlenmektedir (Ergashev ve Farxodjonova, 2020). Bu öğeler, yazılı kaynaklardan çok bedensel performans ve sözlü aktarım yoluyla kuşaktan kuşağa taşındığı için, korunmaları da canlı icra pratiklerinin sürdürülmesine bağlıdır.

Türk kültüründe misafir ağırlama, sofraya kurma ve paylaşma ritüelleri ile halk dansları ve yöresel müzikler, somut olmayan kültürel mirasın öne çıkan öğeleri arasındadır (Toprak, 2019). Halk dansları ve yöresel müzikler hem sahneleme yoluyla hem de gastronomi ile bütünleşmiş toplu ritüeller aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılan kültürel öğeleri içermektedir (Çavuş ve Baki, 2020). Bu çalışmada “Türkmen Kızı” halk oyunu, somut olmayan kültürel mirasın bir unsuru olarak, kadın emeği ve kırsal gıda üretim pratiklerini beden hareketleriyle görünür kılan bir anlatı alanı olarak ele alınmaktadır. Oyunda yer alan inek sağma, yayık yarma ve hamur yoğurma figürleri, Türkmen-Yörük topluluklarının gündelik yaşamındaki üretim süreçlerini ve bu süreçlerin kültürel bellekteki yerini temsil eden bedensel göstergeler olarak değerlendirilmektedir.

Müzik Kültürü ve Halk Oyunları

Müzik, bireylerin duygularını ifade etme, kimliklerini oluşturma ve toplumsal aidiyetlerini güçlendirme açısından güçlü bir kültürel araçtır. Toplumların değer sistemleri, ritüelleri ve tarihsel belleği müzik aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarılır. Müzik hem bir sanat formu hem de bir iletişim ve dayanışma aracıdır. Bu perspektiften hareketle müzik, bireyler arası bağları güçlendirirken toplumun bütünleşmesini de destekleyen önemli bir unsurdur (Uçan, 2000).

Türk müzik kültürü, toplumun birleştirilmesinde ve bireylerin yaşam pratiklerinde önemli bir konuma sahiptir. Bu kültür içerisinde türkü hem sözlü hem ezgisel yapısıyla halkın ortak belleğini yansıtan temel bir halk edebiyatı türüdür (Özbek, 1981). Özbek'in (1981) bu sözlü ve ezgisel tanımı, sonraki çalışmalarda türkünün bir aktarım aracı olmaktan çok, toplumsal dönüşümleri kayda geçiren bir bellek pratiği olarak yeniden ele alınmasına zemin hazırlamıştır (Soylu Bağçeci, 2017).

Müziğin kültürel yapılarla bütünleştiği bir diğer alan ise halk oyunlarıdır. Halk oyunları, estetik performansın ötesinde, müzikle iç içe geçmiş tarihî ve kültürel değerlerin dışavurumudur. Halk oyunlarının oluşumunda yörenin coğrafyası ve iklim koşulları gibi fiziksel özelliklerin yanı sıra bölge halkının demografik yapısı ve yaşam biçimi gibi sosyal faktörler de etkilidir (Eroğlu, 2017). Erol (2012) ise bu çevresel belirleyicilerin sahaya nasıl yansıdığını gösterir biçimde, halk oyunlarının Anadolu yöreleri arasında benzerliklerinin yanı sıra belirgin farklılıklar da gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu iki yaklaşım birlikte değerlendirildiğinde halk oyunlarının hem ortak bir kültürel zemini paylaştığı hem de yerel koşullara göre farklılaşan yöresel kimlikleri ürettiği görülmektedir.

Bu doğrultuda, Silifke yöresine ait “Türkmen Kızı” türküsü ve halk oyunu, söz-ezgi-beden bütünlüğü içinde kurgulanan bir anlatı alanı sunmaktadır. Oyunda yer alan günlük yaşam ve üretim temelli hareketler, türkü sözleriyle uyumlu biçimde sergilenmektedir. Bu uyum, kırsal yaşamın emek süreçlerini müzik eşliğinde bedensel bir performansa dönüştürmektedir. Böylece kadın emeği ve gastronomi kültürü, sahneleme aracılığıyla görünürlük kazanmaktadır.

Kültür ve Gastronomi İlişkisi

Kültür, bir toplumun tarih boyunca oluşturduğu değerler, inançlar, normlar, gelenekler ve sanat gibi öğelerin bütünüdür ve bireylerin kimlik inşasında temel rol oynamaktadır. Bu yapı, maddi unsurlarla birlikte, somut olmayan kültürel miras olarak tanımlanan geleneksel uygulamaları, anlatıları ve ritüelleri de kapsamaktadır (Akşit, 2020). Gastronomi, bu kültürel yapının en önemli yansımalarından biri olarak tarihsel, coğrafi ve sosyolojik faktörlerle şekillenmektedir. Toplumların mutfak alışkanlıkları, bireylerin aidiyet hissini pekiştirerek kültürel kimliğin aktarımında etkili olmaktadır (Yılmaz, 2011).

Yemek kültürü, günlük yaşamdaki tüketim alışkanlıklarının ötesinde, bir toplumun geçmişten bugüne taşıdığı değerleri, inançları ve sosyal ilişkileri de yansıtmaktadır (Macit ve Kıran, 2024). Sofralar, yemek yeme alanı olmakla birlikte toplumsal rollerin, ritüellerin ve sembollerin de paylaşıldığı yerlerdir. Bu nedenle gastronomi, halkbilim araştırmalarının da önemli bir konusu hâline gelmiş ve halk

kültürünün önemli bir göstergesi olarak incelenmektedir (Akgün Şahin, 2021).

Gastronomi ile kültür arasındaki bağ, kimlik ve gelenek ekseninde olduğu gibi ekonomi ve turizm için de etkili bir faktördür. Yerel mutfaklar, turizm faaliyetlerinin merkezinde yer almakta ve kültürel çeşitliliğin ekonomik kazanca dönüştürülmesini sağlamaktadır (Mogollón vd., 2015). Bu çerçevede gastronomi turizmi, tat alma deneyiminin ötesinde yerel yaşamı, üretim biçimlerini ve sosyo-kültürel etkileşimleri anlamaya yönelik bir araç niteliği taşımaktadır. Dolayısıyla kültür ve gastronomi arasındaki ilişki, toplumların hem kimliklerini korumalarına hem de dışa açılmalarına katkı sağlayan iki yönlü bir dinamiğe sahiptir (Akgün Şahin, 2021).

Geleneksel mutfak kültürü, bir toplumun tarihsel, coğrafi ve sosyokültürel birikiminin yansıması olarak değerlendirilmektedir. Bu kültür, yeme-içme alışkanlıklarıyla birlikte üretim yöntemlerini, sofrada düzenlerini, paylaşım biçimlerini ve ritüelleri de barındıran çok katmanlı bir yapıdır (Kabacık ve Aksoy, 2021). Geleneksel yemekler taşıdıkları simgesel anlamlarla birlikte değerlendirildiğinde, kültürel değerlerinin lezzet ve tariflerle sınırlı olmadığı görülmektedir. Yemeklerin içerdiği sembolik anlamlar, örneğin bayram tatlıları, düğün yemekleri veya yas yemekleri, bu kimliğin duygusal boyutlarını da ortaya koymaktadır. Bu yönüyle mutfak hem bir beslenme aracı hem de bir iletişim biçimi olarak kabul edilmektedir (Toprak, 2019; Long, 2012).

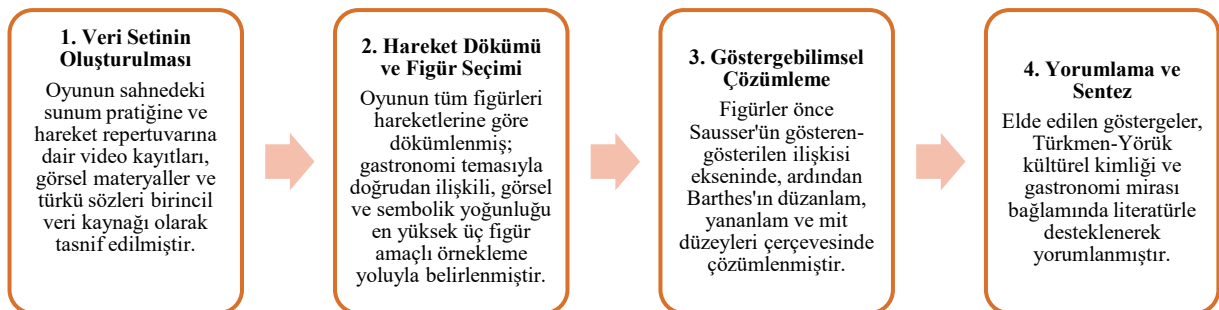
Geleneksel mutfak kültürünün korunması ve sürdürülebilirliğinin sağlanması önem arz etmektedir. Eğitim, belgeleme çalışmaları, gastronomi turizmi ve yerel üretimin desteklenmesi gibi stratejiler, bu kültürel mirasın yaşatılmasında etkili rol oynamaktadır. Aynı zamanda mutfak kültürünün akademik bağlamda ele alınması, disiplinler arası bir anlayışın gelişmesine de katkı sunmaktadır (Kabacık ve Aksoy, 2021).

YÖNTEM

Bu çalışmada, "Türkmen Kızı" halk oyunu, nitel veri analiz yöntemlerinden doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Doküman analizi, yazılı, görsel ya da işitsel materyallerin sistematik olarak incelenmesine dayanan bir veri toplama yöntemidir (Bayhan, 2016; Özkan, 2023). Çalışma kapsamında "Türkmen Kızı" halk oyunu, performansın icra özellikleri, görsel temsilleri ve müzikal unsurları üzerinden çok katmanlı bir incelemeye tabi tutulmuştur. Araştırmanın analiz süreci, bilimsel güvenilirliği ve tekrar edilebilirliği sağlamak amacıyla dört temel aşamada gerçekleştirilmiş olup, bu süreç Şekil 1'de sunulmaktadır:

Şekil 1

Veri Analiz Süreci ve Aşamaları

Çalışmada örneklem grubu, amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Seçim süreci iki aşamada yürütülmüştür: ilk aşamada araştırmacılar video kaydını birbirinden bağımsız biçimde izleyerek oyun içindeki tüm figürleri listelemiş; ikinci aşamada ise belirlenen figürler "gastronomi

temasıyla doğrudan ilişki", "bedensel temsil yoğunluğu" ve "türkü sözleriyle örtüşme düzeyi" ölçütleri çerçevesinde karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir. Oyunun tüm repertuarı içerisinde her üç ölçütü de karşılayan, görsel ve sembolik yoğunluğu en yüksek üç temel figür örneklem olarak belirlenmiş; ölçütleri kısmen karşılayan ya da gastronomiyle yalnızca dolaylı bir bağlantı taşıyan figürler kapsam dışında bırakılmıştır. Seçilen bu üç figürün ortak niteliği; oyunun ana çerçevesini oluşturan "mutfak kültürü ve sosyal temsil" ilişkisini en saf haliyle yansıtmaları, diğer figürlerden yapısal olarak ayrışmaları ve kültürel bellekteki gastronomi kodlarını en belirgin biçimde temsil eden "tipik durumlar" olmalarıdır. Söz konusu sistematik eleme süreci, figür seçimini araştırmacı takdirine değil önceden belirlenen ölçütlere dayandırarak yöntemsel şeffaflığı güçlendirmeyi ve seçilen figürler üzerinde derinlemesine bir sembolik çözümleme yapabilmeyi amaçlamaktadır.

Veri analizinde ise göstergebilimsel çözümleme tekniği doğrultusunda Saussure'ün gösterge kuramı temel alınmakla birlikte, çözümleme Roland Barthes'ın birinci ve ikinci düzey anlamlandırma (düzanlam, yananlam ve mit) modeli çerçevesinde derinleştirilmiştir (Jadou ve Ghabra, 2021; Kasap vd., 2022; Barus vd., 2025). Saussure'ün tanımladığı biçimde göstergebilim, gündelik yaşamda kullanılan göstergelerin yapısını ve işleyişini inceleyen; göstergenin "gösteren" (biçimsel/ algılanabilir öge) ve "gösterilen"den (zihinsel/ kavramsal içerik) oluşan bir yapı olduğunu kabul eden bir disiplindir (Saussure, 1985). Bu çerçevede oyundaki bedensel hareketler ve jestler gösteren; bu hareketlerin taşıdığı kültürel ve toplumsal anlamlar ise gösterilen olarak belirlenmiştir (Ramadanova, 2022; Demchuk, 2025).

Birinci düzey bu gösterge yapısı, Barthes'ın çift düzeyli modeline geçişin zeminini oluşturmaktadır. Barthes'ta Saussure'ün birinci düzey göstergesi bütünüyle yeni bir gösterende malzeme haline gelmekte ve kültürel bağlamla birleşerek ikinci düzey anlam, yani yananlamı üretmektedir. Yananlamın ideolojik olarak doğallaştırılmış biçimi ise "mit"i oluşturmaktadır. Bu çalışmada her figür önce Saussure düzeyinde gösteren-gösterilen ilişkisi açısından, ardından Barthes düzeyinde yananlam ve mit açısından çözümlenmiştir (Indriana Octavita vd., 2024; Pan, 2025).

Youtube platformundaki "Oyun Havaları" adlı kanalda yer alan "Türkmen Kızı" halk oyununa ait video kaydı, çalışmanın temel görsel verisini oluşturmaktadır (Oyun Havaları, 2013). Videonun seçiminde iki ölçüt belirleyici olmuştur: tüm figürlerin kamera açısı, görüntü kalitesi ve çekim sürekliliği bakımından net biçimde izlenebilmesi ve hareketlerin ayrıntılı tespit edilebilmesi. Ayrıca kanalda yer alan diğer içeriklerden de görüleceği üzere, söz konusu kanalın halk oyunu eğitim materyalleri üretmeye odaklanması, videonun öğretici nitelikte olmasını sağlayarak analiz için uygun bir zemin sunmaktadır. Bununla birlikte çalışma, tek bir YouTube kanalına ve belirli bir kayıt performansına dayanmaktadır. Bu durum, oyunun farklı bölgesel icra biçimlerini ve varyantlarını yansıtmaya kapasitesini sınırlamaktadır. Bu durum, elde edilen bulguların tüm "Türkmen Kızı" icralarına genellenebilirliğini kısmen zayıflatmaktadır. Öte yandan sahne gösterisi, yarışma ortamı ya da köy düğünü gibi farklı icra bağlamlarının ve geleneksel icra mekânlarının figürlerin sergilenme biçimi ve sembolik yoğunluğu üzerinde belirleyici etkileri olabileceği göz ardı edilmemelidir. Sahne için düzenlenmiş bir performansta hareketler stilize ve standartlaştırılmış bir biçim alabilirken, geleneksel bir icrada figürler daha doğaçlama ve yöresel varyantlarla şekillenebilmektedir. Bu çalışmanın yalnızca eğitim amaçlı hazırlanmış bir video kaydına dayanması, söz konusu bağlamsal farklılıkları yansıtmaya kapasitesini sınırlandırmaktadır. Dolayısıyla elde edilen bulgular, oyunun tüm olası icra biçimlerinin değil, yalnızca incelenen kaydın sembolik yorumunu temsil etmektedir. Ayrıca video kaydının sahneleme koşulları, kamera tercihi ve kurgu biçimi, figürlerin yorumlanmasında belirli bir görsel çerçeve dayatmakta ve analizin kayıt altına alınan spesifik icra bağlamına görece bağımlı kalmasına yol açmaktadır.

Çalışmada kullanılan görsel materyaller, söz konusu sınırlılıklar gözetilerek ve yalnızca incelemeye konu performansı temsil ettiği kabulüyle, araştırmacılar tarafından göstergebilimsel

çözümlemeye uygun şekilde analiz edilmiştir. Figürlerin akademik bağlamda daha açık ve sistematik biçimde sunulabilmesi amacıyla yapay zekâ destekli illüstratif yeniden üretimler oluşturulmuştur. Görsel üretim süreci şu şekilde işlemiştir: türkü sözüyle eşleşen bedensel hareketin gösterildiği anlara ait ekran görüntüleri video kaydından alınmış, ardından bu görüntüler OpenAI'nin ChatGPT (GPT-5) modeline yüklenmiş ve “renkli resim çizimi olarak düzenle” yönergesi (prompt) verilerek illüstratif görseller elde edilmiştir. Etik açıdan üretilen illüstrasyonlar herhangi bir gerçek kişiyi temsil etmemekte, yalnızca çalışmada çözümlenen performansa dayalı bilimsel betimlemeyi görsel olarak desteklemek amacıyla kullanılmaktadır.

Nitel araştırmalarda çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği ise araştırma sürecinin şeffaf biçimde yürütülmesi, verilerin tutarlı bir şekilde analiz edilmesi ve bulguların inandırıcılığını artıracak stratejilerin sistemli olarak uygulanmasıyla sağlanmaktadır (Başkale, 2016). Çalışmanın geçerliliği ve güvenilirliği sağlamak amacıyla “Türkmen Kızı” halk oyununa ait video kayıtları, araştırmacılar tarafından ayrı ayrı incelenmiş, oyun içerisindeki figürler, sahne geçişleri ve temsili hareketler bağlamında göstergeler belirlenmiştir. Belirlenen göstergeler karşılıklı olarak tartışılmış, farklı yorumlar gözden geçirilerek ortak bir söylem belirlenmiştir. Bunlara ek olarak halk oyunları alanında uzmanlaşmış akademisyenlere başvurulmuş ve elde edilen göstergeler ile yorumlamalara dair uzman görüşleri alınmıştır. Uzman katkıları doğrultusunda çalışma bulguları gözden geçirilmiş ve gerek görülen yerlerde revizyonlar yapılmıştır. Bu şekilde çalışmanın hem bilimsel hem de uygulamalı güvenilirliği artırılmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Halk oyunları, insanların günlük yaşamlarını ritim, hareket ve taklit aracılığıyla sahneye taşıyan kültürel anlatımlardır. Avlanma, göç, barınma gibi temel yaşam faaliyetlerinin sembolik temsilleriyle şekillenen bu oyunlar, geçmişin üretim ve yaşam biçimlerini günümüze taşıyan toplumsal hafızanın önemli parçalarıdır. Türk halk oyunlarındaki taklit unsurları, ritüel kökenli figürlerle kültürel kodları gözler önüne sererken, zamanla değişse de taşıdıkları anlamı korumaktadır. Bu çalışmanın odaklandığı “Türkmen Kızı” halk oyunu da bu bağlamda, kadın emeği ve günlük yaşama dair unsurları figüratif bir şekilde sahneye yansıtmaktadır (Akış, 2024).

Tarih boyunca kadınlar, toplumsal hayatın sürekliliğini sağlayan en temel üretim güçlerinden biri olarak öne çıkmıştır. Geçmişte emeğin cinsiyete dayalı bölünmesi kadınları daha çok ev içi rollerle sınırlandırılmış olsa da yaşamın sürdürülebilirliği bağlamında bu roller, yaşamın sürdürülebilirliği bakımından hayati nitelik taşımaktadır. Kadınlar, evin bakımı, gıda temini, çocukların yetiştirilmesi gibi sorumlulukların yanı sıra, kırsal üretim süreçlerinde de aktif rol almıştır (Yalom, 2002; Gürol ve Marşap, 2007).

Çalışmanın konusu olan “Türkmen Kızı” halk oyunu da kadın emeğinin ve günlük yaşamdaki rolünün izlerini taşımaktadır. Oyun, günümüzde Silifke yöresi halk oyunlarından biri olarak benimsenmektedir. Bölgede bulunan Toros dağlarında yaşamakta olan Türkmen-Yörük halklarının gündelik yaşamlarından bazı alıntılar içeren halk oyununda bölgede oynanan diğer halk oyunlarının aksine kaşık kullanılmamaktadır. Bunun sebebi, türküde geçen yaşantısal hareketlerin oyuncular tarafından kaşık yerine ellerle figürize edilmesidir (Erol, 2012).

Oyunda gastronomi teması içeren üç adet figür tespit edilmiştir: inek sağma, yayık yayma ve hamur yoğurma. Her bir figür türkü sözlerinde geçen ifadelerle örtüşmekte, hareketler sözlü kültürü bedensel performansa dönüştürmektedir. Üç figürün göstergebilimsel çözümlemesi, Saussure'ün gösteren-gösterilen ilişkisi ile Barthes'ın düzenlam-yananlam-mit modeli temelinde gerçekleştirilmiştir. Bu çözümlemenin bütüncül bir görünümünü sunmak amacıyla Tablo 1'de her figüre ait analitik katmanlar bir arada özetlenmektedir.

Tablo 1

Gastronomi Figürlerinin Göstergebilimsel Analizi

Figür	Gösteren	Gösterilen	Düzanlam	Yananlam
İnek sağma	Çöküp iki elle sağma hareketi	Süt üretimi, bereket, kadının kırsal üretimdeki rolü	Hayvancılığa dayalı kırsal bir gündelik pratik	Kadın emeginin görünmezliği; annelik ve besleyicilik mitiyle özdeşleşen toplumsal cinsiyet rolü
Yayı yayma	Yumrukları ileri-geri sallama, gövdenin ritmik salınması	Dönüşüm (sütten tereyağına), üretim bilgisi, emek	Yoğurttan tereyağı elde eden geleneksel bir dönüşüm pratiği	Tekrar ve süreklilik gerektiren emek yüküyle özdeşleşen "fedakâr üretici" ve "kültür taşıyıcısı" kadın kimliği
Hamur yoğurma	Yumrukla baskı hareketi, alın teri silme, elleri birbirine vurma	Yiyecek hazırlama, bereket, imece kültürü, paylaşım	Ekmek üretimine ilişkin emek yoğun bir bedensel eylem	Kadının beslenme kültürünün merkezine yerleştirilmesi; ekmek üretimindeki emegın toplumsal bir sorumluluk olarak doğallaştırılması

Tablo 1'de özetlenen bu çözümlene çerçevesinde her figür aşağıda ayrıntılı biçimde ele alınmaktadır. Oyunda gastronomi temasındaki ilk figür inek sağma ile ilgilidir. Türkü sözlerinin ilgili kısmı şu şekildedir:

*“Türkmen kızı Türkmen kızı
İnek sağar Türkmen kızı”*

“Türkmen Kızı” halk oyunu oynanırken figür, sağ ayakla yapılan çevirmeli yan yürüyüşle başlamaktadır. Ardından oyuncu çömelerek iki eliyle öne doğru inek sağma hareketini canlandırır. Bu hareketi takiben oyuncu, sağa ve sola doğru yaklaşık 45 derecelik açıyla yön değiştirerek ayak vuruşları yaparak oyuna devam etmektedir (Bali, 2017). Şekil 2’de görüldüğü üzere bedenin aşağıya doğru alçaldığı bu figür inek sağma eyleminin fiziksel niteliğini yansıtmaktadır. Aşağıda detaylı olarak ilk figürün göstergebilimsel analizine yer verilmiştir:

- Gösteren: İnek sağma hareketinin taklidi
- Gösterilen: Süt üretimi, bereket, kadının kırsal üretimdeki rolü.
- Yorum: Kırsal ekonominin temel dayanaklarından biri olan hayvancılık, büyükbaş hayvanlardan elde edilen süt ve süt ürünleri aracılığıyla ev içi üretimin sürekliliğini sağlarken kadın emeginin görünmeyen boyutlarını da taşımaktadır. Büyükbaş hayvancılığın yoğun olduğu bölgelerde inek sadece ekonomik yaşamın olduğu kadar gündelik yaşamın da merkezi bir ögesidir. İnek sağma işi kadınlara atfedilen bir iştir. Şekil 2’de görüldüğü üzere dizlerin üzerine çökülerek yapılan inek sağma eylemi aynı zamanda bedensel emegın de göstergesidir (Yılmaz, 2011).

Bu figürde beden, Barthes’ın ikinci düzey anlamlandırma kavramıyla birlikte ele alındığında, düz anlamda “inek sağma” eylemini göstermektedir. Yan anlam düzeyinde ise kadınların tarımsal üretim ve ev içi emegi arasında sıkışan çifte vardiyasını, görmezden gelinen emek yüklerini ve kadın emeginin tarihsel olarak haneye ve kır hayatına kapatılmasını temsil etmektedir. Böylece oyun sahnesi, emek tarihinin çoğunlukla erkek üzerinden yazılması ve kadın emeginin ev içi üretim içinde silikleşmesi yönündeki tespitlerle örtüşecek biçimde, kadın bedenini üretimin hem taşıyıcısı hem de ikincil öznesi olarak kurmaktadır (Özaydınlık, 2014).

İncelenen figürde çömelerek sağma hareketinin türkü sözüyle eşzamanlı icra edilmesi, sütün bu kültürdeki konumunu görünür kılmaktadır. Süt, bir besin maddesi olmakla birlikte kadının kırsal üretimdeki sorumluluğuyla özdeşleşen bir gösterge olarak da değerlendirilmektedir (Doğru, 2013). Halk anlatıları ve mitolojide süt, kadının besleyici, koruyucu ve hayat verici kimliğini doğallaştırırken, onu kutsal bir anne figürüyle özdeşleştiren merkezi bir semboldür (Küçük, 2020). Bu sembolik bağ, kadını

ev içi ve kırsal üretim süreçlerinin odağına yerleştirerek geleneksel toplumsal rollerin devamlılığına katkı sağlamaktadır (Çiğerci Ulukan ve Ulukan, 2022).

Şekil 2

Figür 1 İnek Sağma

Kaynak: (Oyun Havaları, 2013)

Oyunda geçen bir diğer figür ise yayık yayma ile ilgilidir. Türkünün ilgili sözleri şu şekildedir:

*“Türkmen kızı Türkmen kızı
Yayık yayar Türkmen kızı”*

Türküyle örüntülü olarak “Türkmen Kızı” sözüyle birlikte sağ ayak öne atılarak adım alınır. “Yayık yayar” kısmına geçildiğinde, sağ yumruk yukarıda, sol yumruk aşağıda olacak şekilde üst üste getirilir. Kollar bel hizasında tutulur ve gövde, sağa ve sola ikişer kez sallanarak ritmik bir biçimde hareket ettirilir (Şekil 3). Bu hareket söz tamamlanıncaya kadar sürer. Aynı figür erkekler tarafından da yapılır; bu esnada yere çift ayakla basılarak figür tamamlanır (Balcı, 2023). Aşağıda bu figürün göstergebilimsel analizi yer almaktadır:

- Gösteren: Yayık yayma hareketi, yayıkta bulunan sopanın ileri geri sallanmasının taklidi.
- Gösterilen: Dönüşüm (sütten tereyağına), kadın emeği, üretim bilgisi.
- Yorum: Türkmen kültüründe yayık, kendine has özel ekipmanlarıyla önemli bir yer tutmaktadır. Yayık, yoğurttan tereyağı elde etmek amacıyla uygulanan geleneksel bir yöntemdir. Bu işlem için, “çatma” adı verilen üç ayaklı bir sehpanın üzerine “tuluk” adı verilen kap asılmaktadır. Tuluğun içine yoğurt konulmakta ardından tuluk, yavaş ve ritmik şekilde sallanarak yoğurt çalkalanmaktadır. Bu süreçte üstte yağ toplanmakta altta da yayık ayranı olarak bilinen sıvı kalmaktadır. Bu sıvı aynı zamanda kaynatılarak çökeleğe dönüştürülmektedir (Soysal, 2010). Sütten yoğurda, yoğurttan yağa, ayrandan çökeleğe ulaşan bu dönüşüm, kırsal yaşamdaki fiziksel üretim sürecini görünür kılarken bu süreci biçimlendiren kadın emeğini de gözler önüne sermektedir. Yayık yapımında yoğurdun sıcaklığına göre belirlenen suyun sıcaklığında olduğu gibi kadınlar gıda üretiminin seçimi, hazırlanması, dönüştürülmesi ve muhafazasında aktif rol almakta, tarımsal bilgi birikimi ile tarımsal kültürün sürekliliğini sağlamaktadırlar (Candan ve Özalp Günel, 2013).

Yumrukların ileri geri sallanarak yapılan bu hareketin ritmik tekrarı ve gövdenin sağa sola salınımı, yayık yayma işinin fiziksel zorluğunu ve süreklilik gerektiren niteliğini bedensel olarak görünür kılmaktadır. Böylece figür, kadına atfedilen üretim sorumluluğunu doğal bir gündelik pratik olarak sahnelemektedir (Aysu, 2009).

Geleneksel bir pratik olan yayık üretiminin günümüzde piyasa ekonomisi ve kırsal turizm faaliyetleriyle ilişkilendirilmesi, kadın kimliği üzerinde ikili bir etki yaratmaktadır. Yöresel gıdaların ticarileşmesi, kadınların ev içi üretimlerini görünür kılarak bunu bir girişimcilik faaliyeti olarak sunmaktadır. Ancak bu durum, çoğu zaman kadınların geleneksel annelik ve bakım rollerini yeniden pekiştirmekte ve onları hane içi üretim alanına daha güçlü biçimde bağlayan bir kırsal kalkınma anlayışını da beraberinde getirmektedir (Nizam Bilgiç, 2020).

Bu bağlamda kadınlar, yayık yayma gibi yoğun emek gerektiren işleri üstlenmektedir. Bu süreçte kadın emeği sadece üretimle sınırlı kalmamakta, aynı zamanda “fedakâr üretici” ve “kültür taşıyıcısı” olarak anımlanmaktadır. Bu nedenle yayık pratiği yalnızca teknik bir işlem değildir. Aynı zamanda, küresel piyasa koşulları ile yerel geleneksel değerlerin bir araya geldiği bir alanı ifade etmektedir. Bu durum, kadın emeği ve kimliğinin bu iki yapı arasında şekillendiğini göstermektedir (Semerci Özkan ve Şaşman Kaylı, 2022).

Şekil 3

Figür 2 Yayık Yayma

Kaynak: (Oyun Havaları, 2013)

Çalışma kapsamında incelenen “Türkmen Kızı” halk oyununun gastronomiyle ilişkili son figürü ise geleneksel üretim pratiklerinden biri olan hamur yoğurma eylemidir. Türkünün bu kısım ile ilgili sözleri şu şekildedir:

*“Türkmen kızı Türkmen kızı
Hamur yoğurur Türkmen kızı
Sen allar giy ben kırmızı
Çıkalım dağlar başına
Sen gül topla ben nergizi
Aman Ayşem yaman Ayşem
Dağlar başı duman Ayşem”*

Bu figür, inek sağma hareketiyle benzer bir giriş yaparak başlamakta, “hamur yoğurur” sözleriyle birlikte dansçının dizlerini yere bırakıp topuklarının üzerine oturarak pozisyon almasıyla devam etmektedir. Ardından beden öne doğru eğilmekte ve sağ kolla başlanarak, her iki el yumruk şeklinde birbirine doğru itip çekilerek geleneksel hamur yoğurma eylemi sembolik biçimde sahnelenmektedir (Şekil 4). “Çıkalım dağlar” kısmından önce, elin tersiyle alnı silme hareketi yapılmaktadır. Takip eden bölümde ise, sağ elin sol elin üzerine ve ardından sol elin sağ elin üzerine gelecek biçimde ritmik şekilde

birbirine vurulmasıyla figür devam etmektedir (Balcı, 2023). Belirtilen hareketlerin göstergebilimsel olarak incelenmesi aşağıda sembolik anlamlarıyla detaylı bir şekilde açıklanmaktadır:

- Gösteren: Hamur yoğurma eyleminin elin yumruk haline getirilmesiyle taklit edilmesi, elin tersiyle alın terinin silinmesi, ellerinin birbirine vurulması
- Gösterilen: Yiyecek hazırlama, bereket, paylaşım kültürü, emek yoğun üretim, beslenme kültürü, imce kültürü
- Yorum: Türkmen-Yörük mutfağında un, sürekli bulundurulmuş ve temel hammadde olarak kullanılan en önemli malzemelerden biridir (Yıldırım ve Karaca, 2022). Türkmenlerin konar göçer, hareketli yaşam tarzı, yeme içme alışkanlıklarının şekillenmesinde de belirleyici olmuştur. Bu nedenle, genellikle uzun süre tazeliğini koruyan, pratik hazırlanabilen ve kolay taşınabilen yiyecekler tercih etmişlerdir (Alptekin, 2018). Antropoloji ve etnoloji literatüründe, beslenme pratiklerinde kadınların ekme yapımında merkezi bir rol üstlendiği görülmektedir. Kimi zaman iyi ekme yapmak ve iyi kadın olmak bağdaştırılmıştır. Kadınlar böylece geleneksel üretim ve beslenme kültüründe merkezi bir konumda yer almaktadır (Counihan, 1984; Somay, 2015).

Düğünler gibi toplumun bir araya geldiği etkinliklerde, ekme yapımı ve paylaşımı gibi hazırlıklar olmazsa olmazdır. Düğünde tüketilecek ekme, köy sakinlerinin imce usulüyle hazırladığı bir üründür. Genellikle maya kullanılmayan ve bu nedenle uzun ömürlü olan yufka, lavaş gibi ince ekme çeşitleri tercih edilirken, bazen bazlama ve tandır ekmeği gibi ekme çeşitleri de tüketilmektedir (Uslu, 2019; Akdu ve Akdu, 2025).

Figürün içerisinde ellerin birbirine vurulması aslında açık ekme, lavaş ekme olarak adlandırılan ekmeğin inceltilmesinin tasviri olduğu değerlendirilebilir. Literatürde bu ekme yapılırken hamurun ellerin arasında karşılıklı olarak vurularak (çarpılarak) büyütülmesiyle pişime hazır hale geldiği ifade edilmiştir (Köşklü ve Özkul Fındık, 2021). Ateşin başında ve emek yoğun olan bu işlem, alın teriyle ortaya çıkmaktadır.

Şekil 4

Figür 3 Hamur Yoğurma

Kaynak: (Oyun Havaları, 2013)

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, “Türkmen Kızı” halk oyununun gastronomi temalı figürleri göstergebilimsel çözümleme yöntemiyle analiz edilmiş; kırsal yaşamda kadın emeğinin ve rolünün kültürel temsilleri incelenmiştir. Video kayıtları, görseller ve türkü sözleri üzerinden gerçekleştirilen analizler, oyunun kadınların toplumsal yaşamın ve kırsal üretimin sürekliliğindeki hayati konumunu bedensel bir performansla gözler önüne serdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle süt ve süt ürünlerinin işlenmesi ile tahıl temelli üretim pratiklerini yansıtan figürler, kadın emeğinin üretim, dönüşüm ve aktarım

süreçlerindeki sürekliliğine işaret etmektedir. Bu bulgular, halk oyunlarının estetik bir ifade biçiminin yanı sıra gündelik yaşam pratiklerini ve kültürel değerleri taşıyan sembolik yapılar olduğunu da ortaya koymaktadır. Sahnelenen figürler, Türkmen-Yörük halkının gündelik pratiklerini ve kültürel değerlerini sanatsal bir dille ifade ederek somut olmayan kültürel mirasın gastronomi turizmi için sunduğu zengin potansiyeli yansıtmaktadır (Samur vd., 2024).

Bununla birlikte elde edilen bulguların belirli sınırlılıklar çerçevesinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Araştırmanın yalnızca tek bir halk oyunu ile sınırlandırılmış olması sonuçların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Bunun yanı sıra doküman analizi yönteminin tercih edilmesi, sahaya dayalı gözlem ya da katılımcı görüşleri gibi farklı veri kaynaklarının dahil edilmesini olanaksız kılmış; bu durum analizlerin belirli bir perspektifle sınırlı kalmasına yol açmıştır. Dolayısıyla elde edilen bulguların farklı örneklem ve yöntemlerle desteklenerek daha geniş bir çerçevede değerlendirilmesi, ilerleyen çalışmalar için bir gereklilik olarak görülmektedir.

Bu sınırlılıklara karşın çalışma, söz konusu figürlerin halk oyunlarında yalnızca sanatsal bir anlatım aracı değil, aynı zamanda kültürel birer taşıyıcı olduğunu göstermesi bakımından özgün bir zemin sunmaktadır. Bu kültürel taşıyıcılık işlevi, gastronomi turizmi bağlamında yeni açılımlara da olanak tanımaktadır (Türker ve Çelik, 2012). Gelecek araştırmalar, “Türkmen Kızı” halk oyunu gibi somut olmayan kültürel miras unsurlarının gastronomi turizmiyle entegrasyon potansiyelini çok boyutlu biçimde inceleyerek bu alana yeni bulgular katabilir. Halk oyunlarında yansıtılan geleneksel üretim süreçlerinin turizm bağlamında kurgulanması destinasyonların kültürel çekiciliğini artırma açısından önemli fırsatlar sunmakta; dijital platformlar, belgeseller ve yeni medya araçları aracılığıyla bu mirasın daha geniş kitlelere ulaştırılması hem kültürel farkındalığa hem de uluslararası tanınırlığa katkı sağlayacaktır.

Tüm bu değerlendirmeler ışığında bu çalışmanın üç farklı literatür alanına katkı sunması beklenmektedir. Gastronomi literatürü açısından çalışma, gıda üretim pratiklerinin ekonomik ve beslenme boyutlarının yanı sıra bedensel performans ve kültürel temsil düzeyinde de ele alınabileceğine ilişkin bir örnek ortaya koymaktadır. Halk oyunları literatürü açısından ise figürlerin estetik ve teknik boyutunun yanı sıra hareketlerin toplumsal cinsiyet, emek ve kimlik üretimi bağlamında nasıl anlam kazandığı sorgulanmakta; bu yönüyle halk oyunu araştırmalarının sosyal bilimler perspektifiyle bir arada yürütülmesinin mümkün ve verimli olduğu gösterilmektedir. Somut olmayan kültürel miras literatürü açısından ise Türkmen-Yörük kültürüne özgü bir halk oyununun sahne pratiklerinin kültürel miras koruması ve aktarımı çerçevesinde nasıl okunabileceğine dair bir yaklaşım önerilmektedir. Halk oyunlarının bu denli çok katmanlı bir anlam alanı barındırdığı düşünüldüğünde, benzer çalışmaların farklı yöreler ve oyun türleri üzerinde de sürdürülmesinin alana önemli katkılar sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Etik Kurul Onayı

Etik onay gerektirmeyen bir çalışmadır.

Yazar Katkıları

Yazar 1'in makaleye katkısı %50, Yazar 2'nin makaleye katkısı %50'dir.

Finansman

Yazarlar açısından ya da üçüncü taraflar açısından çalışmadan kaynaklı çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Çıkar Çatışması

Lütfen bir çıkar çatışması olup olmadığını belirtiniz.

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SDG)

Çalışmanın Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları kapsamında değildir.

Teşekkür

Bu çalışmanın planlanma ve yürütülme sürecinde değerli görüşleriyle katkıda bulunduğu için Van Yüzyüzyıl Üniversitesi Türk Müziği Devlet Konservatuvarı Türk Halk Oyunları Bölümü Öğretim Üyesi Sayın Prof. Dr. Berna KURT KEMALOĞLU'na teşekkürlerimizi sunarız.

Not

Bu çalışma 09.10.2025- 11.10.2025 tarihleri arasında gerçekleştirilen “9. Uluslararası Gastronomi Turizmi Araştırmaları Kongresi” kapsamında özet bildiri olarak sunulmuştur.

Kaynakça

- Akdu, U. ve Akdu, S. (2025). Geleneksel yörük düğünlerinin somut olmayan kültürel miras kapsamında değerlendirilmesi. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 325-342. <https://doi.org/10.32572/guntad.1553635>
- Akgün Şahin, C. (2021). Destinasyon markalaşmasında gastronomik kimlik ve gastronomik deneyimin önemi: Moda semtinde bir araştırma (Tez No. 699725) [Yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Akış, S. (2024). Türk halk oyunlarında taklit unsuruna dair notlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (Ö14), 841-852. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1455640>
- Akşit, M. A. (2020). Kültürel yapı, yaşam süresince; bebeklikten ölüme kadar, bize yaşama engel değil olumlu katkı sağlamalıdır. *Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Yenidoğan Dergisi*, 5(1), 212-270. <https://izlik.org/JA37YS89SJ>
- Alptekin, M. (2018). Yörüklerde bir azık türü: çörek. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(16), 381-392. <https://doi.org/10.31834/kilissbd.469440>
- Aysu, A. (2009). Piyasa ve küçük köylülük. *Mülkiye Dergisi*, 33(262), 223-235. <https://izlik.org/JA95ZU68XC>
- Balcı, Y. (2023). Somut olmayan kültürel mirasın korunması; Silifke yöresi halk oyunlarının turizme kazandırılması (Tez No. 794948) [Yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Bali, A. (2017). Halk oyunları üzerine halkbilimsel bir araştırma: Mersin ili Silifke ilçesi örneği. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergisi*, 33, 78-91. <https://doi.org/10.17498/kdeniz.297836>
- Barus, E., Aisyah, A., Siregar, E. F. ve Risnawaty, R. (2025). An analysis of Roland Barthes' semiotic theory: focusing on denotation, connotation, and myth. *International Journal of Educational Research Excellence*, 4(2), 355–363. <https://doi.org/10.55299/ijere.v4i2.1438>

- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28. <https://izlik.org/JA73MH48CD>
- Bayhan, V. (2016). Sosyal bilimlerde "objektiflik" efsanesi. *Mukaddime Dergisi*, 7(2), 217-242. <https://doi.org/10.19059/mukaddime.83855>
- Candan, E. ve Özalp Günal, S. (2013). Tarımda kadın emeği. *Tarım Ekonomisi Dergisi*, 19(1), 93-101. <https://izlik.org/JA95ZY97FR>
- Ciğerci Ulukan, N. ve Ulukan, U. (2022). Doğu Karadeniz tarımında kadın: hanehalkı anketlerinin söyle(me)dikleri. *Fiscaoeconomia*, 6(2), 726-742. <https://doi.org/10.25295/fsecon.1102482>
- Çavuş, A. ve Baki, A. (2020). Yerel halk üzerindeki sosyal etkileri bakımından Akçaabat müzik ve halk oyunları. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 279-28. <https://izlik.org/JA49FH75HY>
- Counihan, C. (1984). Bread as world: food habits and social relations in modernizing Sardinia, *Anthropological Quarterly*, 57(2), 47-59. <https://doi.org/10.2307/3317579>
- Demchuk, S. (2025). Languages of movement: folk dance in the light of semiotics, bodily cognition, and communication. *National Academy of Managerial Staff of Culture and Arts Herald*, 2, 140-145. <https://doi.org/10.32461/2226-3209.2.2025.338918>
- Doğru, M. (2013). Türk halk anlatmalarında süt (Tez No. 354824) [Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Ergashev, I. ve Farxodjonova, N. (2020). Integration of national culture in the process of globalization. *Journal of Critical Reviews*, 7(2), 477-479.
- Eroğlu, M. (2017). Türkiye’de halk oyunlarının temel özellikler, tür ve dağılım bakımından incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science*, 5(42), 67-78. <http://dx.doi.org/10.16992/ASOS.12128>
- Erol, O. (2012). Silifke halk oyunlarında yer alan Türkülerin konuları-Silifke türkülerindeki motifler ve semboller (Tez No. 321234) [Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Gürol, M. A. ve Marşap, A. (2007). Geçmişte ve günümüz yaşamında ücretsiz ve ücretli işgücü olarak kadın. *Bilig*, 42, 95-109.
- Indriana Octavita, R. A., Ika Yuliana, T., Novia Ulfa, R. ve Ghufron, M. A. (2024). Semiotic analysis of the Tortor Dance in North Sumatran wedding ceremonies. *Candradimuka: Journal of Education*, 2(2), 66-73. <https://doi.org/10.60012/cje.v2i2.87>
- Jadou, S. H. ve Ghabra, I. M. (2021). Barthes’ semiotic theory and interpretation of signs. *International Journal of Research in Social Sciences and Humanities.*, 11(3), 470-482. <http://doi.org/10.37648/ijrssh.v11i03.027>
- Kabacık, M. ve Aksoy, M. (2021). Gastronomi ile Türk halk müziği ilişkisi üzerine betimsel bir araştırma. *Turizm ve Kültür Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 75-92. <https://doi.org/10.21325/jotags.2019.433>
- Kasap, G., Kemer, E. ve Kırıcı Tekeli, E. (2022). Turizm tanıtım filminin göstergebilimsel analizi: İstanbul tanıtım filmi örneği. *Güncel Turizm Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 326-344. <https://doi.org/10.32572/guntad.1038173>

- Keçeci, E. ve Keçeci, G. (2016). Simmel's concept of culture. *Global Journal of Sociology*, 6(1), 23-29. <https://doi.org/10.18844/GJS.V6I1.985>
- Köşklü, Z. ve Özkul Fındık, N. (2021). Erzurum kırsalında tandır kültürü ve tandır ekmeği. *Milli Folklor*, 33(17), 262-285. <https://izlik.org/JA82SU48LD>
- Küçük, M. A. (2020). İşlevsellik bağlamında Türk mitlerinde “annelik olgusu”. *Milli Folklor*, 16(126), 27-39. <https://izlik.org/JA97RW58PN>
- Long, L. M. (2012). Culinary tourism. In Jeffrey M. Pilcher (ed.), *The Oxford handbook of food history*, (s. 389-406). Oxford Handbooks. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199729937.013.0022>
- Macit, N. ve Kıran, Ö. (2024). Yemek ve toplum: kültür, kimlik ve eşitsizlikler. *Olgü Sosyoloji Dergisi*, 3(2), 97-106. <https://doi.org/10.58632/olgosos.1573307>
- Mandal, F. B. (2022). Rethinking the views on the nature of human culture. *Cultural Communication and Socialization Journal*, 3(1), 13-16. <https://doi.org/10.26480/ccsj.01.2022.13.16>
- Mogollón, J. H., Elide, D. ve Guzmán, T. (2015). El turismo gastronómico como experiencia cultural. *Boletín De La Asociación De Geógrafos Españoles*, (69), 407-428. <https://doi.org/10.21138/bage.1868>
- Nizam Bilgiç, D. (2020). Yeni bir kırsal kalkınma, bilindik bir kırsal annelik: ticarileşen yöresel yemeklerin toplumsal cinsiyet rollerine etkisi. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 40, 79-108. <https://doi.org/10.26650/SJ.2020.40.1.0018>
- Oyun Havaları (2013). Türkmen Kızı Halk Oyunu [Video]. Youtube. https://www.youtube.com/watch?v=WmkIK_v0Mqs&list=RDWmkIK_v0Mqs&start_radio=1
- Özaydınlık, K. (2014). Toplumsal cinsiyet temelinde Türkiye’de kadın ve eğitim. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 14(3), 93-112. <https://izlik.org/JA87LT63TM>
- Özbek, M. (1981). Türk halk müziğinde yapı ve biçim. Ankara: İletişim Yayınları.
- Özkan, U. B. (2023). Doküman inceleme yönteminde geçerlik ve güvenilirlik: eğitim bilimleri araştırmaları bağlamında kuramsal bir inceleme. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (56), 832-848. <https://doi.org/10.53444/deubefd.1258867>
- Pan, W. (2025). Dance as a multimodal semiotic system: a linguistic perspective on bodily expression. *Forum for Linguistic Studies*, 7(9), 86-106. <https://doi.org/10.30564/fls.v7i9.10046>
- Ramadanova, Z. D. (2022). Art as a reflection of the genetic cultural code (on the example of Kazakh folk dance). *Bulletin of the Karaganda University History Philosophy Series*, 107 (3), 169-181.
- Semerci Özkan, K. ve Şaşman Kaylı, D. (2022). Kırsal alanda yaşayan kadınların söylemleri üzerinden kadınlık kimliklerinin kuruluşu-Manisa örneği. *Sosyoloji Dergisi*, 43, 125-154. <https://izlik.org/JA93EY46DB>
- Samur, A.N., Göç, S. ve Topal, A. (2024). Somut olmayan kültürel miras unsurlarından Türk halk oyunlarının turistik ürün olarak metalaşması. *Journal of Tourism Research Institute*, 5(1), 11-24. <https://izlik.org/JA29ZF66RE>
- Saussure, F. (1985). Genel Dilbilim Dersleri. Ankara: Birey ve Toplum.
- Somay, İ. A. (2015). Ekmek ve kadın: Ayazağa köyü örneğinde kadın ve ekmek ilişkisinin farklı tezahürleri. *ODTÜ THBT Toplumsal Cinsiyet ve Halk Kültürü Sempozyumu Bildirileri içinde*, 134-146. Ürün Yayınları, Ankara.

- Soylu Bağçeci, F. (2017). Doç. Dr. Feyzan Göher Vural'ın İslamiyet'ten önce Türklerde kültür ve müzik - Hun, Kök Türk ve Uygur Devletleri adlı eseri üzerine. Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi, 6(1), 545-549. <https://izlik.org/JA58WL38SR>
- Soysal, I. (2010). Antalya'daki yörüklerin yerel siyasetteki yeri ve önemi (Tez No. 280520) [Yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi]. YÖK Ulusal Tez Merkezi.
- Toprak, A. (2019). Türk kültüründe misafirperverlik ve sofraya açmak: Samsun örneği. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 7(1), 74-81. <https://doi.org/10.32579/mecmua.534041>
- Türker, A. ve Çelik, İ. (2012). Somut olmayan kültürel miras unsurlarının turistik ürün olarak geliştirilmesine yönelik alternatif öneriler. Yeni Fikir Dergisi, 4(9), 86-98. <https://izlik.org/JA65SJ27BU>
- Uçan, A. (2000). Müzik eğitimi: temel kavramlar-ilkeler-yaklaşımlar. Ankara: Müzik Ansiklopedisi Yayınları.
- UNESCO (2025). Culture. UNESCO. <https://www.unesco.org/en/query-list/c/423986>
- Uslu, F. (2019). Atayurttan anayurda yörük obalarında komşuluk ilişkileri. Türk Ekini, 3, 36-41. <https://izlik.org/JA66HE85BM>
- Yalom, M. (2002). Antik çağlardan günümüze evli kadının tarihi. İstanbul: Çitlembik Yayınları.
- Yıldırım, O. ve Karaca, O. B. (2022). Yörük mutfağının özel gün yemekleri: Türkiye'nin Adana ve Mersin bölgesinde bir kültür araştırması [Bildiri Sunumu], Silk Road International Scientific Research Conference, Lankaran.
- Yılmaz, A. M. (2011). Sembolik ve gerçek anlamlarıyla türkü metinlerine yansıyan hayvanlar. Folklor/Edebiyat, 17(66), 229-250. <https://izlik.org/JA29AP63ZS>

EXTENDED ABSTRACT

Introduction: Culture ensures social continuity through shared values and practices, which are transmitted as intangible heritage in forms such as folk dances. In Turkish culture, folk dances function as embodied narratives that reflect social memory, production practices, and gender roles. Gastronomy, as a cultural domain, encompasses food production and labor divisions shaped by rural life, in which women have historically sustained dairy processing and bread making within Türkmen-Yörük communities. Although the literature on gastronomy and heritage has grown considerably, few studies have examined culinary symbolism and women’s labor in folk dances from a semiotic perspective. This study examines the “Türkmen Kızı” dance from the Silifke region, focusing on the gestures of milking, butter churning, and dough kneading to reveal how women’s rural labor is symbolically encoded in performance.

Method: This research was designed within a qualitative framework and employed document analysis to examine gastronomy-themed figures in the “Türkmen Kızı” folk dance. The study focuses on the overall performance structure and representational framework of the dance, with particular attention to three symbolic gestures related to food production: milking a cow, churning butter, and kneading dough. Data were gathered from video recordings published on the YouTube channel “Oyun Havaları,” visual materials documenting stage performances, and the lyrics of the related folk song. These materials were systematically reviewed and interpreted through semiotic analysis grounded in the signifier–signified relationship. To enhance validity and reliability, the figures and their symbolic meanings were first examined independently by the researchers and subsequently subjected to comparative evaluation and expert consultation. The methodological process was documented transparently in order to ensure analytical rigor and replicability.

Findings: The findings indicate that the three gastronomy-themed gestures in the “Türkmen Kızı” folk dance operate as culturally loaded symbols rather than as mere imitations of daily production activities. The semiotic analysis reveals that the milking gesture signifies dairy production, fertility, and women’s central role in sustaining the rural household economy. The butter churning gesture represents transformation processes, traditional knowledge transmission, and women’s expertise in food production cycles. The dough kneading gesture symbolizes bread culture, labor-intensive production, abundance, and collective solidarity practices such as *imece*, a Turkish communal labor tradition in which community members volunteer their time and effort to help one another. Across all figures, bodily movements, such as kneeling, rhythmic arm motions, and wiping the forehead, visually emphasize physical labor and embodied effort. Moreover, the alignment between song lyrics and choreographic gestures strengthens the narrative coherence of the performance. Overall, the data indicate that the dance encodes women’s labor within a symbolic framework that reflects Türkmen-Yörük social organization, economic structure, and cultural transmission.

Conclusion: The study at hand demonstrates that the gastronomy-themed gestures in the “Türkmen Kızı” folk dance symbolically represent women’s rural labor and cultural reproduction. Milking, butter churning, and dough kneading function as embodied cultural codes that reflect gender roles, economic structure, and collective memory within Türkmen-Yörük society. By integrating gastronomy and semiotic analysis, the research offers an interdisciplinary contribution to intangible cultural heritage studies. The findings highlight the importance of preserving culinary symbolism in folk performances and suggest directions for future comparative research.

Conclusion: The conclusion section encapsulates the key findings, contributions, and implications of the study, providing a concise summary and synthesis of the research journey. Researchers reiterate the main findings and underscore their significance in addressing the research problem or fulfilling the study’s objectives. They reflect on the broader implications of their work, highlighting its theoretical, practical, or societal relevance. Moreover, researchers articulate the study’s contributions to knowledge, identifying novel insights, methodological advancements, or theoretical refinements. Concluding remarks may also address unresolved questions, lingering uncertainties, or avenues for future inquiry. By offering closure and perspective, the conclusion section affirms the study’s significance, invites scholarly dialogue, and inspires further exploration of the research topic.

Recommendations: It is recommended that gastronomy-themed elements in folk dances be systematically documented and integrated into cultural heritage preservation and gastronomy tourism strategies. Educational and digital initiatives may contribute to raising awareness of women’s historical role in food production. Future research should conduct comparative regional analyses and incorporate ethnographic methods to strengthen cultural sustainability efforts.